

HET ENERGIEKE GESPREK MET INWONERS

Visie van de provincie Utrecht
op het samenspel met inwoners

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
1. INTRODUCTIE Het energieke gesprek met inwoners	4
2. DEFINITIES Dit verstaan we onder inwoners- en overheidsparticipatie, omgevingsgericht werken en communicatie	6
3. WAAROM? DAAROM! Beweegredenen om met inwoners in gesprek te gaan	7
4. FOCUS OP WAAR WE ALS PROVINCIE VAN ZIJN Centraal staat het gezamenlijk werken aan inhoudelijke provinciale doelen	10
5. SAMENSPEL A. In ieder participatietraject verduidelijken we onze rol en die van anderen B. We stellen de mate van invloed vast: inwoners weten, denken, werken of bepalen mee C. We staan vooral via en met anderen in contact met inwoners D. De positie van Statenleden in het samenspel met inwoners is duidelijk	11 11 11 12 13
6. ALGEMENE KADERS VOOR HET SAMENSPEL Participatieverordening	14
7. PARTICIPATIEKOMPAS Houvast in participatietrajecten	14
8. AL DOENDE LEREN Leren van de praktijk en van elkaar	15

VOORWOORD

Onze provincie heeft een hoge participatieambitie. We investeren steeds bewuster in de relatie met inwoners. Zij hebben kennis van een gebied. Bij veel mensen zit het besef van een gedeelde verantwoordelijkheid en mogelijkheid om zich in te zetten voor 'hun' provincie. Sommigen voelen ervoor om mede-eigenaar te zijn van bijvoorbeeld een duurzaam energieproject in hun omgeving.

Het zoeken van verbinding met de samenleving motiveert mij sterk. Zonder die verbinding komen mensen niet tot hun recht, komt de samenleving niet tot bloei en kan de overheid haar werk niet doen. Alleen zo kunnen we samen invulling geven aan ambities en keuzes die zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie en -verordening. Op een manier die recht doet aan de belangen van alle inwoners. En hen uitnodigt om zelf met ideeën en initiatieven te komen. Deze participatievisie gaat ons daarbij helpen. Uitgewerkt in een praktische leidraad voor de ambtelijke organisatie.

Een participatieproces met inwoners is altijd maatwerk. Maar we zijn het eens over de koers. En varen op één participatiekompas. Daardoor is onze participatie-aanpak binnen de provinciale organisatie meer eenduidig.

Arne Schaddelee

Gedeputeerde participatie & communicatie

1. INTRODUCTIE

Het energieke gesprek met inwoners

SAMEN STAAN WE STERKER

Om ambities te realiseren, kiest de provincie Utrecht voor samenwerking. En het geven van ruimte aan initiatieven uit de samenleving. Die samenwerking met andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en vooral met de inwoners van onze provincie levert 'nieuwe energie' op.¹

De bewuste keuze om samen te werken en ruimte te bieden, leidde tot het werkprogramma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht'. Hierin krijgt vooral het samenspel tussen de provincie en haar inwoners verder vorm.² Een gedeelde

visie is daarvoor onontbeerlijk, uitgewerkt in een praktische leidraad voor de ambtelijke organisatie. We sturen zo op een eenduidiger participatie-aanpak, die zich gaat vertalen in onze participatieverordening.³

DE PROVINCIE UTRECHT IS ER VOOR DE INWONERS

We vinden het vanzelfsprekend dat de mensen die hier wonen, werken en leven zeggenschap hebben over hun fysieke leefomgeving.⁴ En over de manier waarop een gezonde en veilige samenleving invulling krijgt door de ruimte slim te benutten.

Deze visie focust op het samenspel met (groepen) inwoners.⁵ In dat samenspel zijn vrijwel altijd ook andere overheden, professionals en maatschappelijke organisaties betrokken. We werken als één overheid. De ketensamenwerking past bij onze positie als middenbestuur.

HET GESPREK MET INWONERS GAAT OVER DE THEMA'S UIT DE OMGEVINGSVISIE

De thema's uit de Omgevingsvisie zijn het inhoudelijke handvat om met inwoners in gesprek te gaan.⁶ En de samenleving ruimte te bieden voor creatieve ideeën en initiatieven, die aansluiten bij

Gezonde en veilige leefomgeving

¹ Coalitieakkoord 2019-2023 'Nieuwe energie voor Utrecht'.

² In combinatie met aangenomen moties over burgerparticipatie en het wetsvoorstel versterking participatie op decentraal niveau vanuit het Rijk. Het hoofddoel van het werkprogramma is het samenspel tussen inwoners en de provincie te verbeteren, door de kracht uit de samenleving beter te benutten en daarmee beter en breed gedragen beleid te maken. Daarnaast moedigt het werkprogramma aan om op zoek te gaan naar goede en creatieve invullingen om (groepen van) inwoners te betrekken bij beleidsontwikkelingen en om initiatieven uit de samenleving te ondersteunen. Werkprogramma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht', april 2021.

³ Wetgeving over de participatieverordening is in voorbereiding.

⁴ De fysieke leefomgeving gaat over alles wat je voelt, ziet en ruikt, waar je op staat en wat daaronder ligt. Zoals bijvoorbeeld gebouwen, wegen, natuur, schone lucht, forten, weilanden en rivieren.

⁵ Een specifiek programma binnen de provincie Utrecht richt zich op het verbeteren van de samenwerking met gemeenten en waterschappen: het programma Sterk Utrechts Bestuur (SUB).

⁶ Omgevingsvisie provincie Utrecht, 10 maart 2021.

wat ons in de provincie Utrecht te doen staat. We hebben oog voor alle inwoners van de provincie Utrecht. Hierbij werken we volgens de uitgangspunten van de Sociale Agenda.⁷

DE REPRESENTATIEVE EN PARTICIPATIEVE DEMOCRATIE GAAN HAND IN HAND EN VERSTERKEN ELKAAR

Provinciale Staten vertegenwoordigen de zienswijzen en belangen van inwoners. Vanuit hun volksvertegenwoordigende rol staan zij midden in de samenleving en in contact met inwoners. In aanvulling daarop worden inwoners

uitgenodigd, gestimuleerd en gefaciliteerd om hun stem te laten horen door actief te participeren. Hierover leggen we ook dingen vast in onze participatieverordening.

ERKENNEN, VERRIJKEN EN HERKENNEN ZIJN DE INGREDIËNTEN VOOR GESLAAGDE PARTICIPATIE

- Erkennen: inwoners voelen zich voldoende betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het provinciale beleid.
- Verrijken: Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten wegen de input van inwoners mee in de besluitvorming.

- Herkennen: participanten kennen de afwegingen die de basis vormen voor de besluiten van Provinciale Staten en weten dat daarbij alle relevante invalshoeken en belangen zijn afgewogen.

TOETSSTEEN

1. **Mens centraal**
2. **Gebruikersperspectief**
3. **Inclusie: aandacht voor alle mogelijke verschillende groepen of mensen**
4. **Creatief: manieren vinden om unusual suspects te bereiken**
5. **Procedureel rechtvaardig: inwoners betrekken bij de juiste procedures, gelegenheid geven om inbreng te geven en de uitkomst te beïnvloeden**
6. **Proportioneel: participatie in verhouding tot ruimte voor invloed**
7. **Meedoen: aansluiten bij inwonersinitiatieven**

⁷ De Sociale Agenda wordt in 2022 vastgesteld.

2. DEFINITIES

Dit verstaan we onder inwoners- en overheidsparticipatie, omgevingsgericht werken en communicatie

Deze visie gaat over inwonersparticipatie én overheidsparticipatie. Participeren betekent letterlijk deelnemen. Het is afgeleid van de Latijnse woorden pars (deel) en cipere (nemen). Bij participatie gaat het in essentie over het samenspel tussen de representatieve democratie - de gekozen volksvertegenwoordiging - en de participatieve democratie: de betrokkenheid en invloed vanuit de maatschappij. Het onderscheid is afhankelijk van wie het initiatief neemt. Participatie is een aspect van omgevingsgericht werken. Communicatie staat ten dienste van participatie. Onze grondhouding kenmerkt zich door de bereidheid en interesse om te luisteren en het gesprek aan te gaan met inwoners.

Het draait om wederkerigheid, het over en weer maken van contact, dat voor beide partijen inhoudelijk betekenis heeft. Inwoners vinden het vraagstuk relevant; het sluit aan bij hun dagelijkse praktijk. De provincie ervaart dat het beleid er beter en breder gedragen van wordt.

INWONERSPARTICIPATIE

Wij nemen als provincie het initiatief om inwoners te betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en/of evaluatie van beleid en projecten.

OVERHEIDSPARTICIPATIE

Inwoners(groepen) nemen het initiatief om de provincie te betrekken bij hun maatschappelijke initiatieven.

Deze definities sluiten aan bij de omschrijving van ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat. Alleen hebben wij het over inwoners, niet over burgers.

COMMUNICATIE

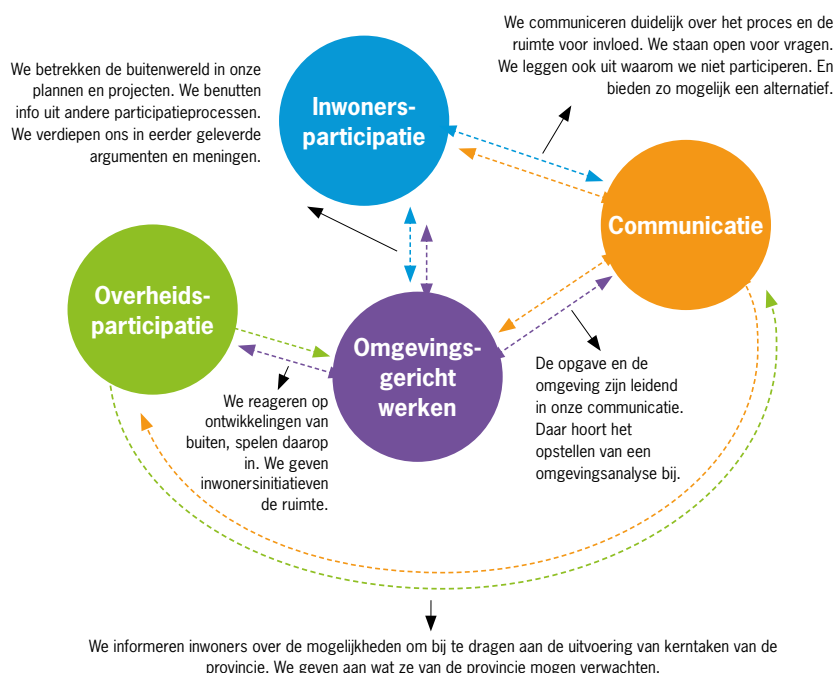
Communicatie is ondersteunend aan participatie. Het is zowel informatie zenden als ontvangen en tot dialoog komen. Het kan gaan om inhoudelijke informatie, bewustwording of aansporing.

OMGEVINGSGERICHT WERKEN

We brengen belangen en standpunten in beeld en zoeken naar een resultaat dat het meest acceptabel is.

Het draait om wederkerigheid: tweerichtingsverkeer tussen provincie en inwoners - over en weer geven en nemen

Zo verhoudt het een zich tot het ander

3. WAAROM? DAAROM!

Beweegredenen om met inwoners in gesprek te gaan

Ons doel is om de kracht uit de samenleving beter te benutten en daarmee beter en breed gedragen beleid te maken en projecten uit te voeren. We zoeken naar goede, creatieve en haalbare invullingen om inwoners(groepen) te betrekken bij beleidsontwikkelingen. We moedigen initiatieven uit de samenleving aan en ondersteunen ze. Door ons als overheid via de inhoud te verbinden aan inwoners bouwen we een vertrouwensband op en verstevigen we die band.

1. PARTICIPATIE PAST IN EEN TRADITIE

Hoewel participatie op provinciaal niveau een steeds grotere rol is gaan spelen, besteedt de provincie Utrecht er al heel lang aandacht aan.

HOE HET BEGON ... DE STICHTSE LANDBRIEF ALS STARTPUNT

De Stichtse Landbrief uit 1375 is een belangrijk document uit de geschiedenis van de provincie Utrecht. De ondertekening ervan door bisschop Arnold II van Horne (1339-1389), wordt wel beschouwd als het startpunt van de provincie Utrecht.

De Stichtse Landbrief beperkte de macht van de bisschop ten gunste van adel en burgers, die meer medezeggenschap kregen. De bisschop mocht voortaan alleen oorlogvoeren of belasting heffen als de standen daarvoor toestemming gaven.

De Landbrief is het startpunt voor de Staten van Utrecht als standenvergadering.

2. PARTICIPATIE PAST BIJ ONZE KERNWAARDEN & UITNODIGENDE BESTUURSTIJL

SAMEN

Wederkerig - niet alleen onze invalshoek, maar ook die van inwoners(groepen). Op de relatie, vanuit vertrouwen: minder regels, niet bang voor precedënten.

OPEN

Ruimhartige en transparante omgang met informatie. Dus ook naar buiten met ongemakkelijke keuzes en dilemma's.

UITNODIGEND

Inwoners stimuleren en faciliteren om hun stem te laten horen en initiatief te nemen. Aanvullend op de representatieve democratie.

INCLUSIEF

Participatie toegankelijker maken en verbreden, zodat verschillende typen inwoners deelnemen (diversiteit).

We zetten verschillende participatievormen in om het voor inwoners aantrekkelijk en mogelijk te maken om te participeren. We communiceren erover in begrijpelijke taal. Dat luistert nauw. Nieuwe technologie en social media kunnen het gemakkelijker maken. Maar niet iedereen voelt zich daardoor aangesproken, of kan ermee uit de voeten. Steeds zoeken we naar vormen die het beste aansluiten.

MOTIEVEN VOOR UITNODIGEND BESTUUR

- **Inhoudelijk:** Initiatieven van buiten brengen meer innovatieve, of meer integrale oplossingen.
- **Maatschappelijk:** Ze versterken de saamhorigheid en onderlinge betrokkenheid.
- **Organisatorisch:** De ambtelijke en politieke organisatie worden er beter van.
- **Bestuurlijk:** Ze hebben realisatiekracht.
- **Democratisch:** Ze brengen nieuwe vormen van zeggenschap.
- **Financieel:** Ze bieden oplossingen die goedkoper zijn of waar anderen aan bijdragen.

[Bron: Arwin van Buuren]

3. PARTICIPATIE IS NODIG EN GEWENST

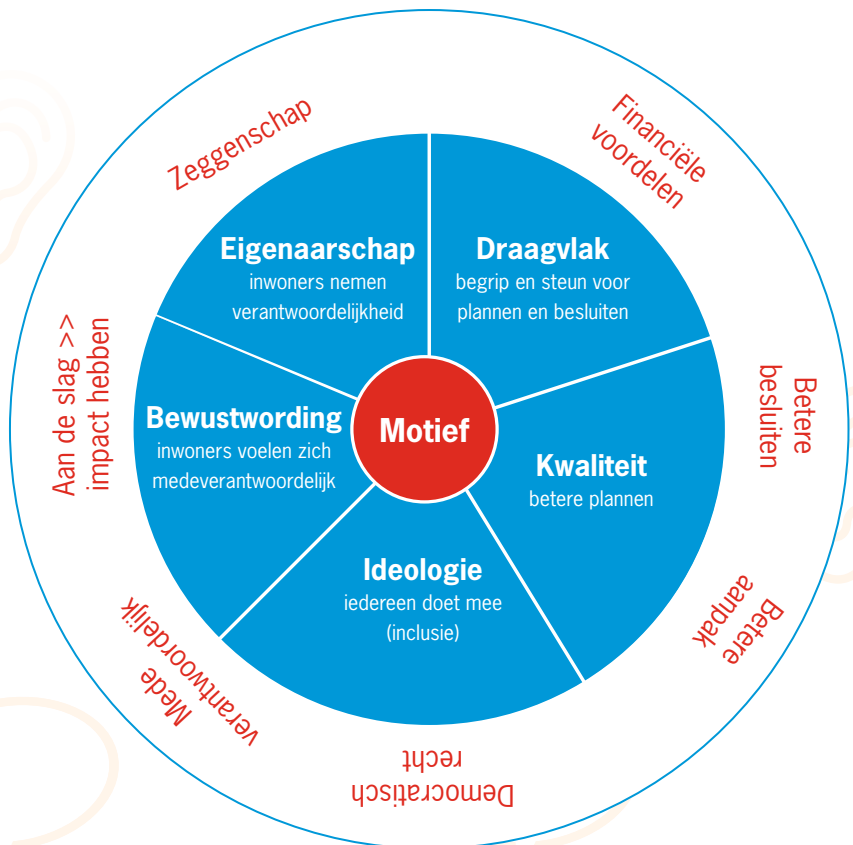
Als provincie zijn we heel ambitieus als het gaat om luisteren: signalen opvangen, erop af, weten wat er speelt onder inwoners.

De rol en betekenis van de volksvertegenwoordiging is behoorlijk veranderd. Mondige en maatschappijkritische inwoners willen meepraten, meebeslissen en meedoen. Nieuwe opvattingen over de rol van de overheid geven inwoners meer ruimte om zelf met oplossingen te komen.

4. WE HEBBEN VERSCHILLENDE MOTIEVEN OM TE WILLEN PARTICIPEREN; ONS HOOFDMOTIEF MAKEN WE BIJ DE START DUIDELIJK

We geven steeds aan wat ons hoofdmotief is, de voornaamste reden waarom we als provincie in verbinding willen staan met inwoners.

Ook INWONERS hebben hun motieven om te willen meepraten, meebeslissen en meedoen.

5. PARTICIPATIE WORDT WETTELIJK VERANKERD

Wet versterking participatie op decentraal niveau	
Consultatie afgerond, wet in 2022 in behandeling 2e kamer	
Participatieverordening	Right to Challenge / Uitdaagrecht
De participatieverordening regelt dat de provincie inwoners in staat stelt te participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.	De provincie wordt gevraagd zich uit te spreken over de overname van uitvoering van overheidstaken.
Decentrale overheden kennen ook andere vormen van betrokkenheid dan alleen inspraak, zoals burgerfora, (gelote) burgerpanels, meedenken bij projecten, digitale peilingen, online burgerbegrotingen.	Decentrale overheden dagen inwoners of maatschappelijke partijen uit om de feitelijke uitvoering van een taak over te nemen, al dan niet met bijhorend budget, als zij denken deze taak beter en goedkoper te kunnen uitvoeren.

We gaan met het uitdaagrecht experimenteren binnen de kaders die daarbij vooraf worden vastgesteld

Omgevingswet	
Ingangsdatum 1 juli 2022	
Omgevingsregeling art. 7.4	Omgevingsbesluit art. 10.2,10.7, 10.8
Aanvraagvereiste participatie omgevingsvergunning.	Motiveringsplicht Omgevingsvisie, programma en projectbesluit.

4. FOCUS OP WAAR WE ALS PROVINCIE VAN ZIJN

Centraal staat het gezamenlijk werken aan inhoudelijke provinciale doelen

Wie het initiatief ook neemt, in het samenspel met inwoners draait het om inhoudelijke doelen.

In participatietrajecten gaat het dus **NIET** om:

- **ZICHTBAARHEID** van de provincie; dat kan wel een bijkomend positief effect zijn.
- Inzet van de meest vernieuwende **METHODEN EN TECHNIEKEN** om met inwoners in gesprek te gaan; geen doel op zich, het kan participatie wel vergemakkelijken.
- **KWANTITEIT**: zo veel mogelijk inwoners uit alle mogelijke doelgroepen zien te betrekken.
- **De CONCURRENTIE** met andere overheden; we zitten niet op andermans stoel.
- Het participeren als **DOEL OP ZICH**.

We treden als provincie op de voorgrond daar waar we een duidelijke rol hebben in relatie tot andere overheden en partners. We staan open voor de inbreng van iedere inwoner, maar dat betekent niet dat we iedereen bij alles betrekken. We nodigen doelgericht uit.

We zeggen ook **NEE** tegen participatie als er sprake is van:

- **GEEN SPEELRUIMTE**
We hebben als provincie al bepaald wat er gaat gebeuren; we zouden valse verwachtingen wekken.
- **GEEN MATCH**
Inwonersinitiatieven sluiten niet aan bij de beleidsterreinen waarop de provincie actief is; we wijzen de weg naar een andere bestuurslaag.
- **GEEN TIJD, GELD, CAPACITEIT**
We kunnen een samenspel met inwoners niet waarmaken, of kiezen er bewust voor om er geen energie in te stoppen.
- **GEEN BALANS**
De speelruimte van inwoners is klein en van de provincie groot (disproportioneel).

We geven dan geen prioriteit aan participatie. Dit laat onverlet dat we zorgvuldig handelen. We communiceren altijd. Het betekent dat we verwachtingen over en weer uitspreken aan de voorkant en zo mogelijk een alternatief bieden. We verwijzen bijvoorbeeld door.

5. SAMENSPEL

A. IN IEDER PARTICIPATIETRAJECT VERDUIDELIJKEN WIJ ONZE ROL⁸ EN DIE VAN ANDEREN.

- 1. Opdrachtgever: aansturen**
We vragen partners om maatregelen te treffen, betalen voor hun inspanningen, volgen of onze doelen worden gerealiseerd.
- 2. Trekker: actieve regie voeren**
We zijn opdrachtgever én hebben in het uitvoeringsproces een actieve rol om een maatregel zo snel mogelijk te realiseren.
- 3. Subsidieverstrekker: stimuleren met geld**
We geven aan welke diensten we willen afnemen, bepalen de vergoeding en hoeveel geld we er in totaal voor over hebben.
- 4. Partner: samenwerken op basis van gelijkwaardigheid**
We participeren actief om het doel te realiseren, in een gelijkwaardig samenspel met anderen. We kunnen capaciteit, kennis en geld inbrengen.
- 5. Ondersteuner: faciliteren**
We realiseren beleidsdoelen door anderen te ondersteunen om

stappen te zetten. Bijvoorbeeld door het opzetten van overlegstructuren of te faciliteren met kennis of capaciteit.

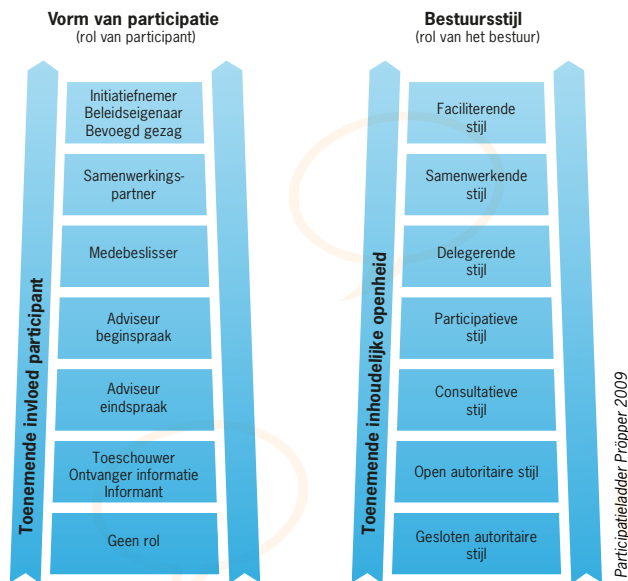
- 6. Motivator: communiceren**
We spreken partijen aan op een door ons gewenste ontwikkeling. We bewegen hen om doelen te realiseren, zonder een voortrekkersrol in te nemen.
- 7. Scheidsrechter: kaders stellen, toetsen, afwegen en handhaven**
We geven aan wat het speelveld is, maken een afweging tussen belangen en handhaven de regels.

We handelen rolbewust en willen zichtbaar zijn in die rol. We willen als verbinder te boek staan bij samenwerkingspartners. Juist als middenbestuur voeden wij het gebiedsgericht werken en regionaal denken. We zijn de schakel tussen verschillende regio's en niveaus.

B. WE STELLEN DE MATE VAN INVLOED VAST: INWONERS WETEN, DENKEN, WERKEN OF BEPALEN MEE

Bij iedere fase van de beleidscyclus van ideevorming, uitwerking, realisatie tot evaluatie hoort een bepaald type samenspel. We maken in iedere nieuwe situatie duidelijk aan inwoners (initiatieven) welke invloed zij hebben in het samenspel met ons. Steeds stellen we vast wat de rol is van 'de participant' en welke bestuursstijl de provincie daar tegenover zet.

Onderstaande ladders⁹ helpen om de verwachtingen over en weer te bespreken. Hoe hoger op de ladders, hoe groter de rol en inbreng van de inwoner en hoe kleiner die van de provincie.

⁸ In de Omgevingsvisie onderscheiden we vier hoofdrollen: stimuleren, participeren, realiseren en reguleren. De zeven rolbeschrijvingen uit de Natuurvisie liggen hierin besloten. Natuurvisie provincie Utrecht, 2018.

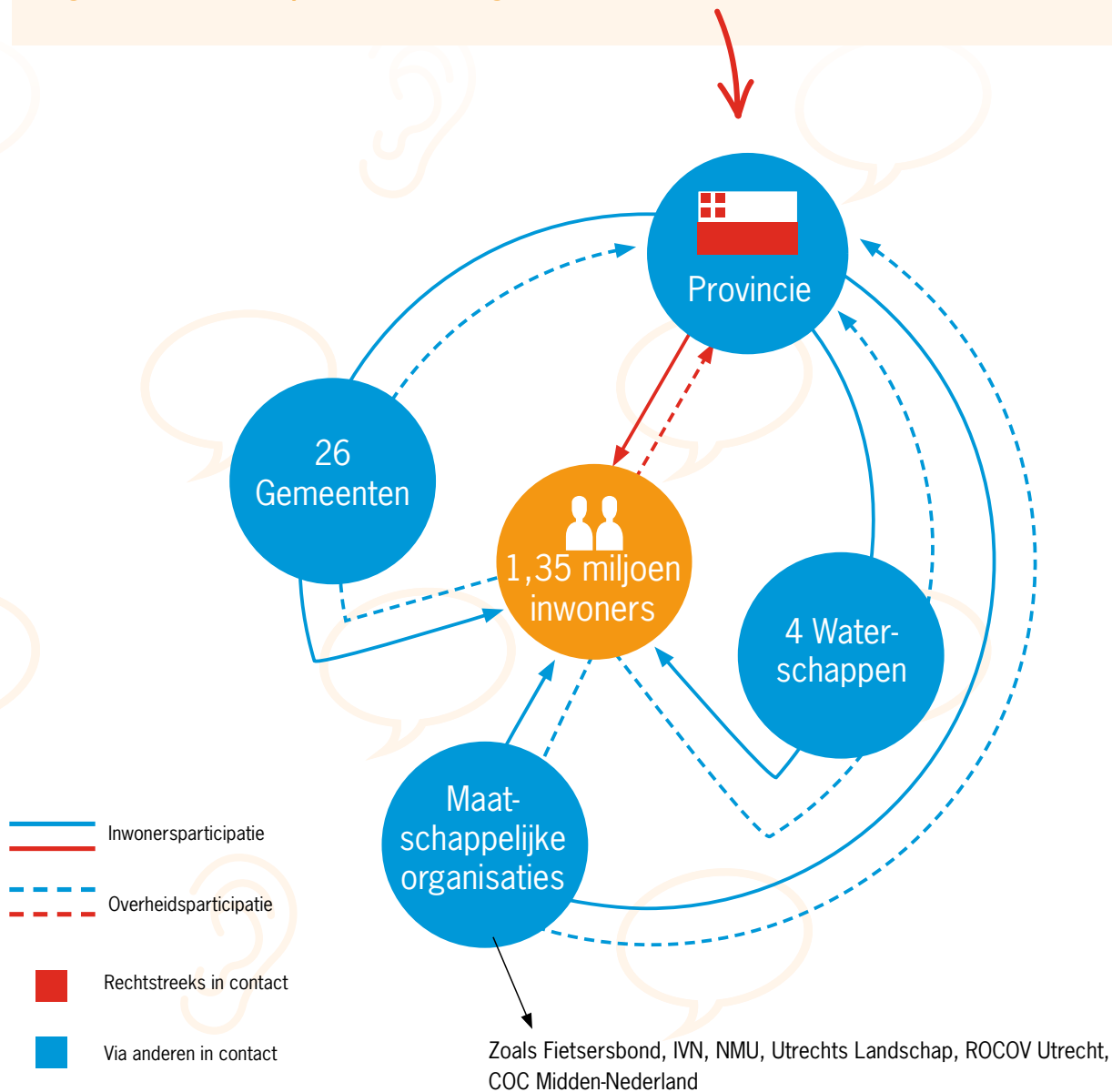
⁹ De ladders zijn niets meer en niets minder dan een handreiking om keuzes te maken voor het participatieniveau.

C. WE STAAN VOORAL VIA EN MET ANDEREN IN CONTACT MET INWONERS

REDENEERLIJN

- Participeren met inwoners doen we meestal via andere overheden en/of maatschappelijke partners.
- Want dat past bij onze positie als middenbestuur en ons basisprincipe om lokaal te doen wat kan en provinciaal wat moet. En dat is effectiever om onze participatiedoelen te bereiken en daarmee onze inhoudelijke doelen.
- Dus is onze rol in veel participatieprocessen om onze samenwerkingspartners te stimuleren en te faciliteren.

In dit bollenschema draait het om de directe en indirecte relatie tussen de provincie Utrecht en haar inwoners om provinciale doelen te bereiken. Het spreekt voor zich dat ook andere overheden en maatschappelijke organisaties het samenspel met inwoners organiseren.

D. DE POSITIE VAN STATENLEDEN IN HET SAMENSPEL MET INWONERS IS DUIDELIJK

Provinciale Staten behartigen als volksvertegenwoordigers de belangen van de inwoners van de provincie Utrecht. Om zicht te houden op wat de inwoners belangrijk vinden, onderhouden de Statenleden op verschillende manieren met hen contact. Voordat een participatietraject van start gaat, stellen Statenleden de inhoudelijke en procesmatige kaders vast. Na afloop toetsen zij of het participatieproces

goed is verlopen en vastgestelde doelen zijn bereikt. Tussentijds kunnen zij hun oor te luisteren leggen, zonder zelf als Statenlid te participeren. Zo wordt voorkomen dat de politiek zich pas na het proces over de inhoud gaat buigen als het eindresultaat al op tafel ligt.

Ook Gedeputeerde Staten en de ambtelijk verantwoordelijken stellen zich gedurende het participatieproces

op de hoogte van de richting waarin de gesprekken over provinciale thema's zich ontwikkelen. Daardoor ervaren zij collectief de energie die vrijkomt in het 'energieke gesprek met inwoners' en kunnen zij de resultaten op waarde schatten. Andersom vertellen we inwoners dat het systeem grote invloed kan hebben op de uitkomst. Want het moet duidelijk zijn dat de provincie uiteindelijk de beslissingen neemt.¹⁰

Rollen Statenleden in het participatieproces

Kaderstellende rol:
PS geven GS een opdracht met duidelijke randvoorwaarden voor het samenspel met inwoners in een bepaalde fase van de beleidscyclus.

- Inhoud
- Proces

Controlerende rol:
PS controleren het resultaat van de participatie met inwoners.

- Inhoud
- Proces

Erkennen
Verrijken
Herkennen

Volksvertegenwoordigende rol:

PS bieden inwoners ruimte voor het agenderen van maatschappelijke opgaven en mogelijke oplossingen. Als zich een initiatief van buiten aandient, maken GS en PS afspraken over de manier waarop de provincie het initiatief ondersteunt.

¹⁰ Voor instrumenten onder de Omgevingswet geldt dat de vaststellingsbevoegdheid van het instrument bij GS ligt.

6. ALGEMENE KADERS VOOR HET SAMENSPEL

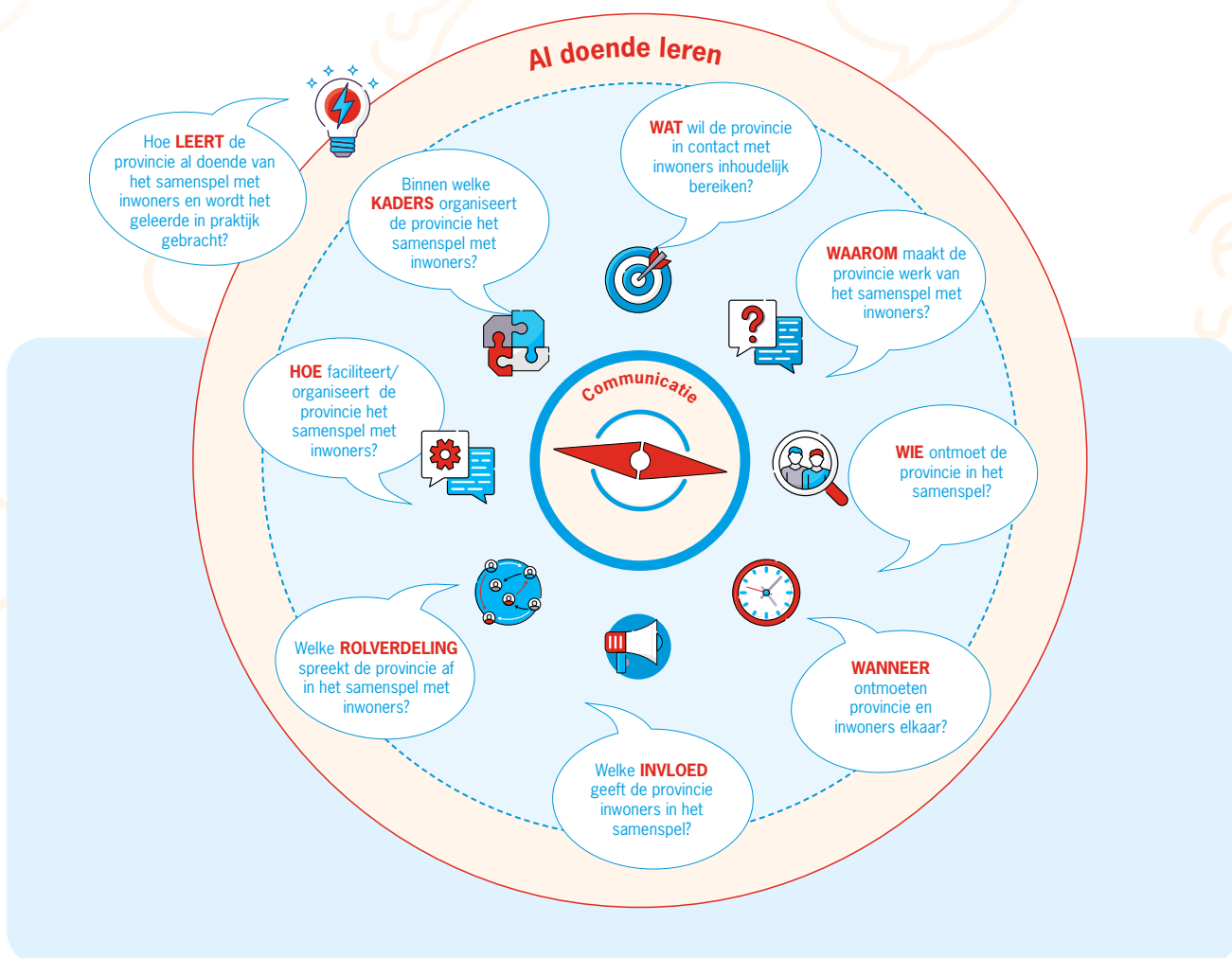
Participatieverordening

De visie is de basis voor de participatieverordening. In deze verordening leggen we de algemene kaders vast voor de betrokkenheid van inwoners bij provinciale thema's. Zo is voor zowel de inwoners als voor de provincie duidelijk op welke manier zij in welke fase van het beleidsproces betrokken worden. Waarbij er ruimte is om rekening te houden met specifieke behoeften en omstandigheden.

7. PARTICIPATIEKOMPAS

Houvast in participatietrajecten

Het participatiekompas volgt uit de visie. Het is een praktisch houvast voor medewerkers van de provincie Utrecht, dat helpt bij het vormgeven van het samenspel met inwoners. Ieder participatieproces is maatwerk. Maar vanuit een gedeelde visie varen we op één kompas. Bij ieder kompaspunt stellen we onszelf een aantal vragen. Die hangen samen met wie het initiatief neemt: provincie, inwoners(groep), andere partij. We gebruiken hulpmiddelen en inspiratiebronnen om het samenspel vorm te geven.

8. AL DOENDE LEREN

Leren van de praktijk en van elkaar

Het participatief aan de slag gaan met de 'buitenwereld' vraagt vaak een nieuwe manier van werken: meer integraal en inclusief door een gerichte doelgroepbenadering. En van initiëren naar faciliteren. In veel gevallen brengt het ook een andere aansturing van projecten met zich mee en het anders inrichten van werkprocessen: kennis van binnen en buiten worden samengebracht in processen, waarbij verbinding tussen binnen en buiten centraal staat.

Daarom zetten we in op uitwisseling en versterking van kennis en ervaring in onze organisatie én met (ervaring)experts van buiten. We vormen een open en dynamisch participatienetwerk om te leren van de praktijk en vooral van elkaar.

De visie en leidraad zijn sturend bij de keuzes die we als provincie maken in het samenspel met inwoners. Vanuit het werkprogramma worden verschillende sporen bewandeld om daar in de dagelijkse praktijk een passende invulling aan te geven.¹¹

De sleutel om verder te komen met participatie en de juiste balans te vinden, zit in het al doende leren. Vanuit de provincie geven we daar meer systematisch vorm aan, zodat de resultaten van het ervaringsleren steeds verankerd worden. Monitoren en evalueren is vooruitkijken. Het 'kleine' en 'grote' leren gaan daarbij hand in hand. Het betekent dat we samen leren van een specifiek participatieproces met de blik vooruit (forward thinking): wat hebben we geleerd en hoe kunnen we de inzichten delen en toepassen bij toekomstige opgaven?

Het collegiale participatienetwerk vormt de spil in het vormgeven van een leerprogramma om met elkaar ideeën te ontwikkelen voor de toekomst en daar handen en voeten aan te geven. We bouwen vaste leermomenten in, ook met het bestuur: welke vraagstukken hebben we participatief opgepakt, hoe hebben betrokkenen het proces ervaren en hoe is het eindresultaat uitgepakt? Het systematisch stilstaan bij het waarom, het hoe en het effect van participatie, geeft ons aanknopingspunten voor de balans tussen maatwerk en structuur. Trekkers van participatietrajecten zijn zelf in 'the lead' voor het agenderen en faciliteren van leermomenten en het monitoren en evalueren. Wij leren van elkaars lessen en ervaringen door deze met elkaar te delen in het participatienetwerk.

¹¹ Werkprogramma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht', april 2021.

COLOFON

Deze visie hebben GS, PS en ambtelijke organisatie gezamenlijk opgesteld en vertaald naar een praktische leidraad. De visie en leidraad zijn sturend bij de keuzes die we als provincie maken in het samenspel met inwoners.

December 2022